V. VIDURAMŽIŲ SENKAPIAI

Bronius Dakanis, Tomas Ostrauskas, Arūnas Strazdas

Archeologiniai žvalgymai Balsupiuose

1994 m. Marijampolės rajono paminklotvarkos tarnybos užsakymu buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai Balsupių akmens amžiaus gyvenvietėje (AR 333) (Marijampolės r., Meškučių seniūn.). Saugoma gyvenvietės teritorija yra Galubalio durpyno ŠR pakraštyje. Ji apima maždaug 480x60-150 m dydžio lėkšto šlaito plotą tarp durpyno ir kelio iš Balsupių į Marijampolę. Šioje teritorijoje buvo ištirti 43 šurfai, siekiant nustatyti akmens amžiaus gyvenvietės ribas. Šurfuose po 20-80 cm velėna ir suartu sluoksniu jokių akmens amžiaus gyvenvietės radinių ar žymių nerasta.

Šurfe Nr.34, saugomos teritorijos Š dalyje, molio kalvelės PV pusėje, po 27-30 cm suartu moliu, buvo aptiktas kapas Nr.1. Šurfas buvo praplėstas iki 2 m^2. Kapo duobė netaisyklingo stačiakampio formos, 41 cm pločio, 133 cm ilgio ir 35-32 cm gylio, kiek pažeista arimo. Kape aptikti vaiko griaučiai, kurių ilgis nuo viršugalvio iki kulnų - 96 cm. Mirusysis palaidotas galva į V. Kaukolė kiek pasukta į kairę, rankos truputį sulenktos per alkūnes ir jų plaštakos padėtos ant klubų. Karsto pėdsakų neaptikta, atrodo, kad mirusysis buvo suvyniotas į audeklą ir palaidotas be karsto. Kojūgalyje prie pėdų pirštų rasti 3 Jono Kazimiero variniai šilingai: 2 lietuviški, 1666 m. kaldinti Vilniuje ir Breste, bei 1 lenkiškas, 1660 m. kaldintas Krokuvoje. Pagal monetų nusidėvėjimo laipsnį E.Ivanauskas kapą Nr.1 datavo 1680-1700 m. 43 cm į R nuo kapo duobės krašto plūgo vagos griovelyje rastas stačiakampio formos ir pjūvio 7,3x5x1,7 cm dydžio galąstuvas gludintu paviršiumi, pagamintas iš gelsvo kvarcito. Galbūt šis galąstuvas buvo nustumtas plūgo iš kapo Nr.1 kojūgalio, nors šioje vietoje arime buvo

nemaža XIX-XX a. šiukšlių.

Saugomos teritorijos ŠV pakraštyje, drėgnoje lomoje šurfe Nr.43 buvo aptikti žmonių kaulų fragmentai. Šurfą praplėtus iki 2 m^2 tapo aišku, kad čia aptikti įvairių amžiaus grupių žmonių kaulų fragmentai, randami maišytame sluoksnyje. Jie, matyt, buvo surinkti kasant bulviarūsius ir statant buvusius pastatus ant kalvelės ir perlaidoti čia, kalvelės ŠV papėdėje.

Siekiant nustatyti kapinaičių ribas, buvo ištirtos 3 perkasos. 10 m^2 dydžio perkasa Nr.1 iškasta kalvelės PV šone, perkasos Nr.2 (4 m^2) ir Nr.3 (10 m^2) - į R nuo kelio. Jose kapų pėdsakų neaptikta.

XVII-XVIII a. pradžia datuojamos kaimo kapinaitės apėmė kalvelės PV pakraštį. Dalis kapų gali būti po asfaltuotu keliu.

Alfreda Petrulienė

Drąseikių senkapio žvalgomieji tyrimai 1995 metais

1995 m. PKM tyrinėjo spėjamą Drąseikių senkapį (Panevėžio r., Naujamiesčio seniūn.). Senkapis yra ariamame lauke. Iki melioracijos 1960 metais per tą lauką tekėjo Lauksupio upelis, vadinamas Pravartėle. Šalia buvo kaimas, kurio likusi tik kaimavietė.

Drąseikių senkapis archeologinių paminklų sąrašuose neminimas. Žinių apie kapinyną pateikė Naujamiesčio miestelio gyventoja Marija Pabedinskaitė. Jinai prisiminė, kad kalnelyje, jos tėvų žemėje, buvo vieta, vadinama "kapeliais". Jos tėvas, Steponas Pabedinskas, kasdamas bulviarūsius, ten buvo radęs žalvarinę apyrankę ir monetų. Kai tą lauką melioravo, tai mirusiųjų kaulų buvo labai daug, "lyg medžio šaknų".

Monetas M.Pabedinskaitė išsaugojo ir 1995 m. perdavė PKM. Apyrankė į PKM pateko dar prieš Antrąjį pasaulinį karą, ir jos metrika neaiški.

1995 m. buvo bandyta nustatyti šio senkapio chronologiją ir vietą. Iškastos 6 perkasos, kurių bendras plotas siekė apie 84 m^2. Dauguma perkasų orientuotos R-V kryptimi, nemažais atstumais viena nuo kitos, siekiant patikrinti abi kalvos pakilumėles, kur galėjo būti kapeliai ir senkapis.